

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ

Кафедра економіки підприємства

Затверджую:
Декан факультету
економіки і менеджменту



/Є.В.Мироненко/

28» червня 2024р.
Гарант освітньої програми:
Економіка та бізнес-аналітика



/Є. О. Підгора/

»25» червня 2024р.

Розглянуто і схвалено
на засіданні кафедри ЕП
Протокол № 10 від 25.06.2024 р.
В.о. завідувача кафедри



/Є.О. Підгора/

Робоча програма навчальної дисципліни
«Економіка праці та соціально-трудова відносини»

галузь знань
спеціальність
ОПП
освітній рівень

05 Соціальні та поведінкові науки
051 Економіка
«Економіка та бізнес-аналітика»
Перший (бакалаврський)

Факультет
Розробник

Економіки і менеджменту
К.е.н., доцент Гітис Т. П.

Краматорськ–Тернопіль – 2024

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мова навчання: українська.

Статус дисципліни: обов'язкова дисципліна циклу професійної підготовки.

Передумови вивчення навчальної дисципліни (пререквізити): знання, набуті в результаті вивчення дисциплін «Теоретичні моделі соціально-економічних процесів», «Мікро– та макроекономіка», «Економіка підприємства». З урахуванням знань дисципліни «Економіка праці та соціально-трудова відносини» відбувається опанування курсами «Економічний аналіз», «Потенціал і розвиток підприємства».

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Економіка праці та соціально-трудова відносини» є праця, закономірності та механізми формування і раціонального використання ресурсів праці; функціонування, розвиток і регулювання соціально-трудова відносин.

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни денна / заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС: 5,0	Галузь знань: <u>05 «Соціальні та поведінкові науки»</u> (шифр і назва)	Дисципліна циклу професійної підготовки
Змістовних модулів – 2	Спеціальність: <u>051 «Економіка»</u> (шифр і назва)	Рік підготовки: 2-й
Змістових тем – 10		Семестр
Загальна кількість годин – 150		4-й
Дисципліна Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3,0 самостійної роботи здобувача – 5,3		Лекції
		36/4 год.
	Практичні	
	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	18/4 год.
		Самостійна робота
		96/142 год.
		Вид контролю: екзамен
Курсова робота – не передбачено		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 54/96, для заочної форми навчання – 8/142.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Економіка праці та соціально-трудові відносини» є однією із складових комплексної підготовки фахівців галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка».

Мета дисципліни «Економіка праці та соціально-трудові відносини» – формування системи теоретичних та прикладних знань про категорії, поняття механізми формування та раціонального використання ресурсів праці, закономірності функціонування, розвитку та регулювання соціально-трудових відносин.

Завдання дисципліни:

- набуття навичок і вмінь щодо управління працею та регулювання відносин у соціально-трудовій сфері;
- сприяння формуванню сучасного економічного мислення та світогляду щодо прогресивного розвитку соціально-трудових відносин;
- вивчення сучасних економічних процесів та економічних концепцій щодо забезпечення ефективної зайнятості населення;
- набуття навичок щодо забезпечення ефективного використання трудових ресурсів й обґрунтування форм організації праці;
- формування навичок аналізу трудових ресурсів та результатів їх діяльності;
- формування навичок щодо розроблення ефективних систем оплати праці та мотивації персоналу;
- забезпечення вміння аналізувати, оцінювати стан та розробляти заходи щодо підвищення результативності трудової діяльності;
- формування вміння забезпечувати власну конкурентоспроможність на ринку праці, досягати реалізації своїх інтересів у соціально-трудових відносинах.

3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Дисципліна «Економіка праці та соціально-трудові відносини» забезпечує набуття здобувачами вищої освіти **компетентностей**:

Компетентності відповідно до освітньо-професійної програм	
<i>Інтегральна компетентність (ІК)</i>	
ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.	
<i>Загальні компетентності (ЗК)</i>	Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.	СК 2. Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами СК 8. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудова відносин. СК 12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.
---	---

Дисципліна «Економіка праці та соціально-трудова відносини» забезпечує набуття здобувачами вищої освіти наступних **програмних результатів навчання:**

<i>Програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми</i>
ПРН 6. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності. ПРН 11. Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин. ПРН 12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

Результати навчання за дисципліною та теми, завдяки вивченню яких вони формуються:

Результати навчання		Перелік тем
P1	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері економіки праці, уміння працювати як індивідуально, так і в команді	1,2,3,6,8,9,10
P2	Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері регулювання економічних та соціально-трудова відносин	4,5,7,9
P3	Здатність до аналізу формування та використання трудового потенціалу	2,3,6,7
P4	Здатність аналізувати, оцінювати стан та розробляти заходи щодо підвищення результативності трудової діяльності	2,3,9,10
P5	Здатність визначати сегментацію ринку праці, структуру попиту та пропозиції, зайнятості та безробіття	6,7
P6	Здатність стимулювати ефективну діяльність трудових ресурсів, обґрунтовувати раціональні форми і системи оплати праці з урахуванням конкретних умов діяльності працівників	9,10

Співвідношення результатів навчання за дисципліною із програмними результатами навчання:

Результати навчання за дисципліною	Програмні результати навчання		
	ПРН 6	ПРН 11	ПРН 12
P 1	+	+	+
P 2	+	+	+
P 3	+	+	+

P 4	+		+
P 5	+	+	+
P 6	+		+

Співвідношення компетентностей із програмними результатами навчання:

<i>Компетентності</i>	<i>Програмні результати навчання</i>		
	ПРН 6	ПНР 11	ПНР 12
ЗК 4	+		+
ЗК 11			+
СК 2	+	+	+
СК 8		+	
СК 12	+		+

Для досягнення результатів навчання за дисципліною (Р), підготовка здобувача спрямована на опанування:

знань:

- теоретичних основ та закономірностей економіки праці в масштабах країни, галузі і конкретного підприємства, організації, установи;
- вимог до формування і використання трудових ресурсів і трудового потенціалу;
- особливостей формування зайнятості і ринку праці;
- основних положень організації та нормування праці;
- організації заробітної плати, встановлення оптимальних розмірів оплати праці;
- загальних понять функціонування системи соціально-трудових відносин, а також соціального партнерства;

умінь:

- аналізувати стан ринку праці за системою показників;
- аналізувати вплив чинників на формування, збереження і розвиток трудового потенціалу на різних рівнях;
- визначати показники продуктивності праці, розраховувати резерви росту продуктивності праці, а також планувати і розраховувати трудомісткість продукції;
- визначати заробітну плату працівника при різних формах і системах оплати праці, а також розраховувати величину фонду заробітної плати;
- використовувати передовий досвід з забезпечення росту продуктивності праці і прогресивних методів організації заробітної плати.

комунікацій:

- донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень та власного досвіду;
- ініціювати і брати участь у дискусії з питань навчальної дисципліни, розділяти цінності колективної та наукової етики.

автономності та відповідальності:

- здатність слідувати методичним підходам до розрахунку трудового потенціалу суспільства, проводити аналіз соціально-трудових відносин, робити висновки на основі проведеного аналізу у сфері праці;

– самостійно здійснювати пошук, систематизацію літературних та нормативно-правових джерел, розробляти варіанти рішень щодо організації трудової діяльності з урахуванням регулятивних вимог та звітувати про виконання індивідуальних завдань.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Обсяг у годинах									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	пз	лаб	с.р		л	пз	лаб	с.р
Змістовий модуль 1. Формування умов ефективного використання трудових ресурсів										
Тема Т1. Праця як основа розвитку суспільства і фактор виробництва	16	4	2		10	17	-	-		17
Тема Т2. Трудові ресурси і трудовий потенціал суспільства	16	4	2		10	14,5	0,5	1		13
Тема Т3. Продуктивність і ефективність праці	16	4	2		10	14,5	0,5	1		13
Тема Т4. Соціально-трудова відносина як система	15	4	2		9	13	1	-		12
Тема Т5. Соціальне партнерство	12	2	1		9	16	-	-		16
УСЬОГО за змістовним модулем 1	75	18	9		48	75	2	2		71
Змістовий модуль 2. Розвиток і регулювання соціально-трудова відносин										
Тема Т6. Ринок праці і його регулювання	12	2	1		9	15	-	-		15
Тема Т7. Соціально-трудова відносина зайнятості	13	2	2		9	14	0,5	0,5		13
Тема Т8. Організація і нормування праці	15	4	2		9	14	-	-		14
Тема Т9. Політика доходів і оплати праці	20	6	2		12	18	1	1		16
Тема Т10. Аналіз і планування праці	15	4	2		9	14	0,5	0,5		13
УСЬОГО за змістовним модулем 2	75	18	9		48	75	2	2		71
УСЬОГО ГОДИН	150	36	18		96	150	4	4		142

Л – лекції, ПЗ – практичні заняття, Лаб – лабораторні заняття, СР – самостійна робота здобувачів.

5. ЗМІСТ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Формування умов ефективного використання трудових ресурсів

Тема Т1. Праця як основа розвитку суспільства і фактор виробництва

Праця як об'єкт вивчення дисципліни. Сутність категорії „праця” та її характеристика. Роль праці в розвитку людини і суспільства.

Зміст і характер праці. Види праці та їх характеристика.

Еволюція праці як чинника виробництва. Праця і науково-технічний прогрес. Гуманізація праці.

Тема Т2. Трудові ресурси і трудовий потенціал суспільства

Населення як суб'єкт економічних та інших економічних суспільних процесів і явищ. Основні джерела інформації про населення. Відтворення населення, види руху, типи і режими відтворення. Відтворення ресурсів для праці. Показники природного і механічного руху.

Трудові ресурси та управління ними в будь-якій економічній системі. Стан і структура трудових ресурсів. Трудові ресурси і економічно активне населення. Показники кількісної зміни чисельності трудових ресурсів.

Трудовий потенціал у системі економічних ресурсів. Індекс розвитку людського потенціалу.

Тема Т3. Продуктивність і ефективність праці

Сучасні підходи до тлумачення поняття «продуктивність». Принципи управління продуктивністю. Продуктивність праці як один з показників її ефективності. Значення підвищення продуктивності праці.

Методи вимірювання продуктивності праці: натуральний, умовно-натуральний, вартісний, трудовий. Їх переваги і недоліки.

Резерви зростання продуктивності праці. Взаємозв'язок факторів і резервів продуктивності праці. Класифікація резервів зростання продуктивності праці.

Тема Т4. Соціально-трудові відносини як система

Еволюція поняття і сучасне розуміння сутності соціально-трудових відносин. Сторони, суб'єкти і органи соціально-трудових характеристика, рівні соціально-трудових відносин. Характеристики предмета соціально-трудових відносин. Принципи функціонування системи соціально-трудових відносин.

Критерії оцінювання рівня розвитку соціально-трудових відносин. Якість трудового життя як узагальнена оцінка відносин у сфері праці. Формування і регулювання соціально-трудових відносин у сучасних умовах.

Соціальні інститути та складові механізми соціального захисту. Структура державних органів управління трудовими ресурсами та регулювання соціально-трудових відносин.

Сутність та основні завдання соціальної політики. Функції держави в сфері соціальної політики: гаранта, контролера, регулятора, захисника. Поняття соціального захисту та його основні напрями: індексація доходів населення, соціальне забезпечення, соціальна допомога, соціальне страхування. Соціальні стандарти та гарантії.

Тема Т5. Соціальне партнерство

Роль соціального партнерства у регулюванні трудових відносин. Сутність і основні принципи соціального партнерства. Сторони соціального партнерства, їх функції. Наймані працівники та їхні об'єднання як суб'єкти соціального партнерства. Роботодавці та їхні об'єднання як суб'єкти соціального партнерства.

Механізм функціонування соціального партнерства в Україні. Органи соціального партнерства в Україні. Міжнародний досвід соціального партнерства. Основні моделі соціального партнерства (діалогу).

Роль переговорних процесів і угод, колективних договорів у регулюванні соціально-трудова відносин на різних рівнях. Трудовий конфлікт. Причини, типи, методи розв'язання трудових конфліктів.

Змістовий модуль 2. Розвиток і регулювання соціально-трудова відносин.

Тема Т6. Ринок праці і його регулювання

Сутність ринку праці. Умови виникнення й ефективного функціонування ринку праці. Склад і структура ринку праці. Елементи ринку праці. Функції ринку праці.

Механізм дії ринку праці. Вплив ціни робочої сили на стан попиту і пропозиції на ринку праці. Концептуальні підходи до оцінки вартості робочої сили і праці: марксистська концепція, теорія «угоди», теорія «граничної продуктивності». Моделі ринків праці. Мобільність робочої сили.

Сегментація ринку праці. Первинний і вторинний ринки праці. Внутрішній і зовнішній ринки праці. Розвиток теоретичних підходів щодо аналізу ринку праці. Регулювання ринку праці. Активна і пасивна політика ринку праці. Основні характеристики новітніх тенденцій розвитку світового ринку праці.

Тема Т7. Соціально-трудова відносини зайнятості

Зайнятість населення, економічний і соціальний характер зайнятості. Форми і види зайнятості. Методи і механізм регулювання рівня зайнятості. Ринкові і неринкові регулятори зайнятості. Активні і пасивні методи впливу на рівень зайнятості. Основні моделі державної політики зайнятості населення. Законодавство України про зайнятість.

Безробіття і його характеристика. Два підходи до проблеми безробіття. Закон Оукена. Види безробіття. Структурне, фрикційне та циклічне безробіття. Природний рівень безробіття. Статус безробітного. Основні показники безробіття: чисельність безробітних, рівень безробіття, тривалість безробіття.

Тема Т8. Організація і нормування праці

Сутність і завдання організації праці. Основи організації праці. Основні напрями наукової організації праці на різних виробничих рівнях. Поділ і кооперація праці на підприємстві. Види поділу і кооперації праці. Основні напрями вдосконалення поділу і кооперації праці на сучасному етапі господарювання.

Сутність і класифікація робочих місць. Організація робочого місця, її складові: оснащення, планування і обслуговування робочого місця. Атестація і паспортизація робочих місць.

Регулювання робочого часу і міри праці. Сутність і функції нормування праці. Норми праці та їх види. Класифікація витрат робочого часу. Основні методи вивчення витрат робочого часу: хронометраж, фотографія робочого часу, метод моментних спостережень, само фотографія, фотохронометраж. Принципи і методи нормування праці.

Тема Т9. Політика доходів і оплати праці

Вартість робочої сили, фактори, що впливають на її формування. Доходи населення. Джерела формування і структура грошових доходів населення. Диференціація доходів населення. Показники нерівності розподілу доходів у суспільстві: децильний коефіцієнт диференціації доходів (витрат), коефіцієнт фондів, індекс Джині. Групи населення за характером споживання і розмірами особистих доходів і витрат. Сутність рівня життя й чинники, що його визначають. Аналіз сучасного стану рівня життя населення в Україні.

Політика у сфері доходів. Роль держави у формуванні доходів населення. Законодавче регулювання державних соціальних стандартів і державних соціальних гарантій в Україні. Державні соціальні стандарти, соціальні гарантії, прожитковий мінімум, соціальні норми і нормативи.

Заробітна плата й необхідність її реформування в ринкових умовах. Державне і договірне регулювання заробітної плати. Законодавство про оплату праці. Мінімальна заробітна плата, прожитковий мінімум, споживчий бюджет. Методи формування споживчого бюджету. Мінімальні гарантії держави в сфері праці та її оплати.

Сутність заробітної плати. Номінальна і реальна заробітна плата. Принципи і функції заробітної плати. Структура заробітної плати. Механізм організації заробітної плати. Сутність і елементи тарифної системи. Форми і системи оплати праці. Безтарифна система оплати праці. Основи організації оплати праці на підприємстві. Сучасні форми матеріального стимулювання працівників.

Тема Т10. Аналіз і планування праці

Система трудових показників у сфері праці. Аналіз стану трудових ресурсів, мета, принципи, напрями (вивчення стану, розміщення та структури кадрів; аналіз професійного складу й підготовки кадрів; стан руху кадрів). Аналіз продуктивності праці й заробітної плати.

Методика планування праці. Задачі, зміст і показники плану з праці, порядок його розроблення. Показники використання праці, їх характеристика. Показники оцінювання результатів праці, показники оцінювання витрат праці. Норми й нормативи витрат праці.

Система показників продуктивності праці. Планування продуктивності праці із застосуванням методу прямого розрахунку та методу планування за факторами.

Планування чисельності і структури кадрів. Розрахунок балансу робочого часу одного робітника. Методи планування чисельності робітників.

6. ТЕМИ ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема Т1. Праця як основа розвитку суспільства і фактор виробництва	4	-
2	Тема Т2. Трудові ресурси і трудовий потенціал суспільства	4	0,5
3	Тема Т3. Продуктивність і ефективність праці	4	0,5
4	Тема Т4. Соціально-трудові відносини як система	4	1
5	Тема Т5. Соціальне партнерство	2	-
6	Тема Т6. Ринок праці і його регулювання	2	-
7	Тема Т7. Соціально-трудові відносини зайнятості	2	0,5
8	Тема Т8. Організація і нормування праці	4	-
9	Тема Т9. Політика доходів і оплати праці	6	1
10	Тема Т10. Аналіз і планування праці	4	0,5
Всього годин		36	4

7. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Тема заняття	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Тема Т1. Праця як основа розвитку суспільства і фактор виробництва <i>Заняття 1</i> (семінар). Сутність праці та соціально-трудових відносин як предмета вивчення й наукового дослідження. Мета, завдання, об'єкт, предмет дисципліни “Економіка праці та соціально-трудові відносини”	2	–
2.	Тема Т2. Трудові ресурси і трудовий потенціал суспільства <i>Заняття 2</i> (практичне заняття). Розрахунок показників природного руху населення. Розрахунок показників механічного руху населення. Розрахунок зміни чисельності населення країни за рівнем економічної активності протягом кількох років	2	1
3.	Тема Т3. Продуктивність і ефективність праці <i>Заняття 3</i> (практичне заняття). Показники та методи вимірювання продуктивності праці	2	1
4.	Тема Т4. Соціально-трудові відносини як система <i>Заняття 4</i> (ділова гра). Визначення типів соціально-трудових відносин у конкретних умовах.	2	–
5.	Тема Т5. Соціальне партнерство <i>Заняття 5</i> (ділова гра). Порядок ведення переговорів та укладання угод на різних рівнях. Розв'язання трудових конфліктів.	1	–

6.	Тема Т6. Ринок праці і його регулювання Заняття 6 (семінар). Ефективність регулювання ринку праці в сучасних умовах господарювання. Сучасні тенденції у структурі зайнятості населення України.	1	–
7.	Тема Т7. Соціально-трудова відносина зайнятості Заняття 7 (практичне заняття). Розрахунок зміни структури зайнятих в економіці порівняно з базовим періодом. Розрахунок рівня безробіття	2	0,5
8.	Тема Т8. Організація і нормування праці Заняття 8. (практичне заняття). Методика встановлення норм праці	2	–
9.	Тема Т9. Політика доходів і оплати праці Заняття 9. (практичне заняття). Розрахунок заробітної плати за різними системами оплати праці	2	1
10.	Тема Т10. Аналіз і планування праці Заняття 10. (практичне заняття). Методика планування праці. Планування росту продуктивності праці. Планування чисельності і структури кадрів. Планування фонду заробітної плати.	2	0,5
Всього годин		18	4

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота здобувачів включає:

- опрацювання лекційного матеріалу, підготовку до практичних занять та контрольних заходів;

- вивчення питань, що винесенні на самостійне опрацювання;

- виконання індивідуального завдання (для денної форми навчання).

Самостійна робота планується на кожну годину аудиторного часу і на питання винесенні на самостійне вивчення. Розподіл часу самостійної роботи виконується згідно плану освітнього процесу та робочого плану дисципліни. Під час самостійної роботи здобувачі звертаються до літератури теоретичного курсу та допоміжної методичної літератури в разі необхідності.

Перелік питань, що винесенні на самостійне опрацювання:

№ з/п	Назва теми	Перелік питань, що винесенні на самостійне опрацювання	Обсяг у годинах	
			Денна форма	Заочна форма
1	Тема Т1. Праця як основа розвитку суспільства і фактор виробництва	1 Історія розвитку досліджень економічних аспектів науки про працю. 2 Еволюція процесу праці. 3 Сутність різних концепцій праці. 4 Праця в економіці різних типів. 5 Характер і зміст праці.	10	17
2	Тема Т2. Трудові ресурси і трудовий потенціал суспільства	1 Прогнозування чисельності населення. 2 Вимірювання трудових ресурсів. 3 Баланс трудових ресурсів. 4 Вимірювання індексу розвитку людського потенціалу.	10	13

3	Тема Т3. Продуктивність і ефективність праці	1 Значення підвищення продуктивності праці. 2 «Пастка» низької продуктивності. 3 Планування продуктивності праці.	10	13
4	Тема Т4. Соціально-трудові відносини як система	1 Формування та розвиток соціально-трудових відносин у суспільстві. 2 Поняття соціального захисту. 3 Основні напрями соціального захисту в сфері праці.	9	12
	Тема Т5. Соціальне партнерство	1 Показники трудового конфлікту. 2 Позитивні та негативні наслідки трудового конфлікту. 3 Методи розв'язання трудових конфліктів.	9	16
	Тема Т6. Ринок праці і його регулювання	1 Гнучкий ринок праці. 2 Незареєстрований ринок праці. 3 Основні характеристики новітніх тенденцій розвитку світового ринку праці. 4 Основні методи збору інформації в дослідженні ринку праці.	9	15
	Тема Т7. Соціально-трудові відносини зайнятості	1 Статистичні показники безробіття та методи їх розрахунку. 2 Державне регулювання зайнятості в Україні 3 Міжнародний досвід регулювання зайнятості	9	13
	Тема Т8. Організація і нормування праці	1 Методи оцінювання соціально-економічної ефективності організації праці. 2 Регламентація умов праці. 3 Принципи і методи нормування праці.	9	14
	Тема Т9. Політика доходів і оплати праці	1 Класифікація показників і методика оцінювання рівня життя. 2 Сутність і елементи тарифної системи. 3 Переваги та недоліки відрядної та погодинної систем оплати праці. 4 Розробка власних заводських тарифних сіток. 5 Сучасні теорії мотивації. 6 Загальні вимоги щодо організації преміювання персоналу. 7 Методи нематеріальної мотивації трудової діяльності.	12	16
	Тема Т10. Аналіз і планування праці	1 Показники і критерії оцінювання соціально-трудових відносин на підприємстві. 2 Планування соціального розвитку трудових колективів 3 Значення, напрями й етапи аудиту в сфері праці	9	13
Всього годин			96	142

9. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Протягом семестру здобувачі вищої освіти денної форми навчання паралельно з аудиторними лекційними і практичними заняттями виконують індивідуальні завдання у вигляді реферату, або доповіді та презентації, або тез доповідей до наукової конференції / семінару та/або наукової статті за обраною тематикою.

Тематика індивідуальних завдань:

1. Законодавча база України в системі економіки праці та соціально-трудова відносин.
2. Негативні тенденції у розвитку трудових ресурсів України та шляхи їх ліквідації.
3. Ринок праці України та його інфраструктура.
4. Безробіття як феномен ринкової економіки та засоби його регулювання.
5. Характеристика прихованого безробіття та його наслідки.
6. Державне регулювання трудових доходів населення.
7. Методи управління мотивацією праці.
8. Ефективність стимулювання підвищення продуктивності праці.
9. Нові форми і системи оплати праці на Україні та шляхи їх вдосконалення.
10. Соціальне партнерство.
11. Фактори та резерви підвищення продуктивності праці на підприємстві.
12. Державне регулювання трудових доходів населення та його роль на сучасному етапі формування ринкових відносин.
13. Державне регулювання заробітної плати.
14. Доплати і надбавки до заробітної плати як компенсаційний та стимулюючий фактори диференціації оплати праці.
15. Сутність нормування праці та його значення в ринковій економіці.
16. Фотографія робочого часу, метод миттєвих спостережень, хронометраж та фотохронометраж як методи дослідження трудових процесів.
17. Ринок праці як підсистема ринкової економіки.
18. Історія поглядів на значення і роль ринку праці з суспільному виробництві.
19. Особливості та етапи формування ринку праці в Україні.
20. Трудова міграція населення, її соціально-економічні наслідки.
21. Конфлікти в соціально-трудовій сфері і способи їх вирішення.
22. Рівень життя населення
23. Демографічна та трудоворесурсна ситуація в Україні.
24. Попит і пропозиція на ринку праці. Основні фактори, що їх визначають.
25. Організація робочих місць як важливий елемент організації праці.
26. Завдання моніторингу соціально-трудова відносин.
27. Процес формування сучасної робочої сили та шляхи підвищення її ефективності.

28. Людина як суб'єкт економічного життя (населення, робоча сила, трудовий потенціал, місце людини в організації).
29. Проблеми молодіжного ринку праці України.
30. Нові елементи в мотивації праці.
31. Людський капітал.
32. Сучасний стан зайнятості в світі.
33. Глобалізація і сучасні моделі регулювання соціально-трудоких відносин.
34. Гуманізація праці.
35. Соціологічні дослідження у сфері праці.
36. Державна політика зайнятості та проблеми її реалізації.
37. Діяльність Державної служби зайнятості.
38. Зарубіжний досвід сприяння зайнятості населення.
39. Сучасне розуміння держави як соціального партнера.
40. Роботодавці і наймані працівники як соціальні партнери.
41. Розвиток соціального партнерства в Україні.
42. Поширення нових форм соціального партнерства в Україні.
43. Нормативно-правова база соціального партнерства в Україні.
44. Міжнародний досвід соціального партнерства
45. Вільна тема (за узгодженням з викладачем)

Індивідуальні завдання виконуються в рамках самостійної роботи здобувача з обов'язковими консультаціями викладача та оцінюються балами до загальної оцінки знань здобувачів.

10. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

В процесі вивчення дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемного викладу, частково-пошукові, дослідницькі методи, методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності (*пояснення, розповідь, лекція, бесіда, робота з підручником; ілюстрування, демонстрування, практичні і дослідні роботи*);
- методи стимулювання навчальної діяльності (*навчальна дискусія, забезпечення успіху в навчанні, створення ситуації інтересу у процесі викладення, створення ситуації новизни, опора на життєвий досвід здобувача; стимулювання обов'язку і відповідальності в навчанні*);
- методи контролю і самоконтролю у навчанні (*усний, письмовий, тестовий, графічний, програмований, самоконтроль і самооцінка*);
- практичні методи навчання (*практичні роботи*);
- самостійна робота з вивченням оприлюднених у системі Moodle електронних матеріалів з можливістю проведення консультацій.
- виконання індивідуальних домашніх завдань.

11. МЕТОДИ, КРИТЕРІЇ ТА ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ

В процесі вивчення дисципліни використовуються наступні методи оцінювання:

1. Попереднє (вхідне) оцінювання знань (для здобувачів денної форми навчання): письмовий метод або тестування. Дозволяє виявити рівень базових знань здобувачів з навчальної дисципліни; проводиться на першому занятті.

2. Поточне оцінювання:

– здобувачів денної форми навчання: усне опитування або тестування на лекційних та практичних заняттях та/або у системі Moodle, виконання модульних контрольних робіт та індивідуальних завдань, участь у колоквиумі;

– здобувачів заочної форми навчання: виконання підсумкової тестової контрольної роботи у системі Moodle.

Завданням поточного оцінювання знань здобувачів є систематична перевірка ступеню розуміння та засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни.

Поточне оцінювання знань здобувача проводиться за такими критеріями: розуміння термінології, володіння категорійним апаратом; глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами; вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків; логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах та при виступах перед аудиторією; здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань; вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію, обробку та узагальнення; здатність обґрунтовувати власну точку зору та робити висновки; грамотність подачі матеріалу та оформлення письмової роботи.

3. Підсумкове (семестрове) оцінювання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення екзамену (письмовий метод або тестування, зокрема у системі Moodle), завданням якого є перевірка розуміння здобувачем програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими темами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Контроль знань здобувачів здійснюється за рейтинговою накопичувальною (100-бальною) системою. Максимальна кількість балів (100) при оцінюванні знань здобувачів з навчальної дисципліни формується з двох частин (кожна має відповідний коефіцієнт вагомості):

– за поточну успішність – сума балів, що набрана здобувачем протягом семестру, але не менше 55 (максимальна кількість балів – 100);

– підсумкова оцінка за екзамен виставляється за 100-бальною шкалою (мінімально необхідна кількість балів за екзамен 55).

Отримана сума балів переводиться за національною (5-бальною) шкалою та шкалою ECTS відповідно до наступної таблиці:

Рейтингова оцінка (в балах)	За національною шкалою	За шкалою ECTS	Рівень компетентності
90-100	відмінно	A	Високий Повністю забезпечує вимоги до знань, умінь і навичок, що викладені в робочій програмі дисципліни. Власні пропозиції здобувача в оцінках і вирішенні практичних задач підвищує його вміння використовувати знання, які він отримав при вивченні інших дисциплін, а також знання, набуті при самостійному поглибленому вивченні питань, що відносяться до дисципліни, яка вивчається.
81-89	добре	B	Достатній Забезпечує здобувачу самостійне вирішення основних практичних задач в умовах, коли вихідні дані в них змінюються порівняно з прикладами, що розглянуті при вивченні дисципліни
75-80	добре	C	Достатній Конкретний рівень, за вивченим матеріалом робочої програми дисципліни. Додаткові питання про можливість використання теоретичних положень для практичного використання викликають утруднення.
65-74	задовільно	D	Середній Забезпечує достатньо надійний рівень відтворення основних положень дисципліни
55-64	задовільно	E	Середній Є мінімально допустимим у всіх складових навчальної програми з дисципліни
30-54	незадовільно з можливістю повторного складання	FX	Низький Не забезпечує практичної реалізації задач, що формуються при вивченні дисципліни
1-29	незадовільно з обов'язковим повторним курсом	F	Незадовільний Здобувач не підготовлений до самостійного вирішення задач, які окреслює мета та завдання дисципліни

Графік освітнього процесу та оцінювання знань з дисципліни для денної форми навчання

Вид навчальних занять та контролю	Розподіл між навчальними тижнями																		Вид підсумкового семестрового контролю		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18			
Лекції	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2			
Практ. заняття		2		2		2		2		2		2		2		2		2			
Сам. робота	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	3	3	3	3	3			
Консультації				Конс					Конс				Конс					Конс			
Поточний контроль	ВК			ТО		ТО						ТО		ТО		ТО					
Модулі	●	—————				М1	—————				●	—————				●	—————				●
Контроль по модулю №1								МКР1													
Контроль по модулю №2																		МКР2			
Контроль самостійної роботи		ІЗ		ІЗ		ІЗ		ІЗ			ІЗ		ІЗ		ІЗ		ІЗ	К			

ЕКЗАМЕН

ВК – вхідний контроль; ТО – поточне тестове опитування; МКР – модульна контрольна робота; ІЗ – виконання індивідуального завдання; Конс. – консультація; К – колоквіум.

Система оцінювання знань здобувачів денної форми навчання

№	Назва і стислий зміст контрольного заходу	Кіл-ть балів		Тиждень
		min	max	
1	Вхідний контроль. Здобувач надає відповіді на запитання з дисциплін, що є пререквізитами письмово або у формі тестового опитування.	5	10	2
2	Поточний контроль знань на практичних заняттях. Здобувач надає усні відповіді, вирішує тестові, розрахунково-аналітичні та ситуаційні завдання, бере участь у дискусії з наведенням аргументації.	6	10	6
		6	10	12
		6	10	14
3	Модульна контрольна робота №1. Здобувач виконує тестові та розрахунково-аналітичні завдання, що відповідають програмним результатам навчання за темами змістового модуля №1	10	20	8
4	Індивідуальне завдання Виконується у години, що відведені на самостійну роботу. Здобувач самостійно опрацював лекційний та позалекційний матеріал, узагальнив його, підготував презентацію та доповідь (або тези на конференцію, наукову статтю) за темою індивідуального завдання.	6	10	16
5	Колоквіум. Здобувач виступив з доповіддю та презентацією за темою індивідуального завдання, відповів на запитання слухачів, прийняв участь у дискусії.	6	10	16
6	Модульна контрольна робота №2. Здобувач виконав тестові та розрахунково-аналітичні завдання, що відповідають програмним результатам навчання за темами змістового модуля №2.	10	20	18
Оцінка поточної успішності за 100-бальною шкалою (коефіцієнт вагомості=0,5)		55	100	
Підсумковий контроль (коефіцієнт вагомості=0,5): семестровий екзамен Здобувач виконав тестові та розрахунково-аналітичні завдання, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни		55	100	За розкладом сесії
Загальний рейтинг = 0,5*оцінка поточної успішності+0,5*оцінка підсумкового контролю		55	100	

З метою формування та реалізації індивідуальної траєкторії навчання здобувача визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, здійснюється шляхом оцінювання в межах певного контрольного заходу у відповідності до Положення про порядок визнання в Донбаській державній машинобудівній академії результатів навчання, отриманих у неформальній освіті.

**Система оцінювання знань здобувачів
заочної форми навчання**

Форма контролю	Кіл-ть балів		Стислий зміст контрольної точки	Характеристика критеріїв досягнення результатів навчання для отримання максимальної кількості балів
	min	max		
1. Підсумкова тестова контрольна робота	55	100	Підсумкова тестова контрольна робота складається із 20-ти тестів за темами Т1-Т10, обраних у випадковому порядку, та виконується здобувачем індивідуально в системі Moodle DDMA	Здобувач виконав тестові завдання, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни
Усього за підсумкову тестову контрольну роботу	55	100	Ваговий коефіцієнт за підсумкову тестову контрольну роботу – 0,4	
2. Екзамен	55	100	Підсумковий екзамен складається із тестових та розрахунково-аналітичних завдань, обраних у випадковому порядку за темами Т1-Т10, та виконується здобувачем індивідуально в системі Moodle DDMA	Здобувач виконав тестові та розрахунково-аналітичні завдання, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни
Усього за екзамен	55	100	Ваговий коефіцієнт за екзамен – 0,6	
Загальний рейтинг = 0,4*оцінка поточної успішності+0,6*оцінка підсумкового контролю	55	100	Здобувач виконав тестові та розрахунково-аналітичні завдання, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни	

Критерієм успішного проходження здобувачем вищої освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за запланованими результатами навчання навчальної дисципліни.

12. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Система дистанційного навчання і контролю Moodle –
<http://moodle.dgma.donetsk.ua/course/view.php?id=369>

13. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

1. Економіка праці та соціально-трудова відносини: конспект лекцій / Уклад. Смирнова І. І. Краматорськ, ДДМА, 2021. URL: http://moodle-new.dgma.donetsk.ua/pluginfile.php/8644/mod_resource/content/2/Конспект_лекцій_2_1.pdf

2. Економіка праці та соціально-трудова відносини: практикум / Уклад. Смирнова І. І. Краматорськ, ДДМА, 2021. URL: http://moodle-new.dgma.donetsk.ua/pluginfile.php/79789/mod_resource/content/1/Практикум.pdf

14. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Ткачук В. А., Ланченко Є. О., Балан О. Д., Гаврилюк І. П. Економіка праці й соціально-трудова відносини: навч. посібник. Київ: НУБіП України, 2022. 616 с. URL: http://base.dnsgb.com.ua/files/book/НП_ЕПйСТВ_2022_Ткачук,Ланченко,Балан,Гаврилюк.pdf

2. Ільїч Л.М., Акіліна О.В. Економіка праці та соціально-трудова відносини: підручник. К.: Київський ун-т ім. Бориса Грінченка, 2020. 952 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/33738/1/Akilina_L_Illich_EP_pidruch_FITU.pdf

3. Економіка праці та соціально-трудова відносини: практикум. Навч. посібник [М.В. Семикіна, М.В. Бугаєва, Л.Д. Запирченко та ін.] / за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. Семикіної М.В. – Кропивницький: Видавець Лисенко В.Ф., 2020. 228 с. URL: <https://dspace.kntu.kr.ua/server/api/core/bitstreams/9e584c57-34c8-4c1a-b7b8-f312e516b142/content>

4. Азаренкова Г. М., Борисенко І. І., Головка О. Г. Економіка праці та соціально-трудова відносини: Навчальний посібник. Львів: Новий Світ – 2000, 2020. 343 с. URL: <https://ns2000.com.ua/wp-content/uploads/2019/11/Ekonomika-pratsi-ta-sotsial-no-trudovi-vidnosynu-Azarenkova.pdf>

5. Посилкіна О.В., Братішко Ю.С., Кубасова Г.В. Економіка праці та соціально-трудова відносини: практикум для студентів економічних спеціальностей. Харків: НФаУ. 2018. URL: https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php/1170962/mod_resource/content/1/Економіка%20праці%20і%20СТВ%20практикум%202018.pdf

Додаткова література

1. Колот А. М., Герасименко О. О., Герасименко Г. В. Економіка праці та соціально-трудова відносини у схемах і таблицях : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2017. 376 с. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/c2f2409c-ba5c-446b-8843-b9d67818a5aa/content>

2. Єсінова Н.І. Економіка праці та соціально-трудова відносини : навч.-метод. посібник. Харків: ХДУХТ, 2017. 189 с. URL: <https://ктеп.kiev.ua/wp->

<content/uploads/2019/12/sonova-N.-I.-ekonomika-praczi.pdf>

3. Скорук О. В., Шостак Л. В. Економіка праці та соціально-трудова відносина: методичні рекомендації. Луцьк : ПП «Поліграфія», 2019. 117 с. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/18256/1/Methoduchka_EP.pdf

4. Романова Н.Ф., Мельник І.П. Соціальне партнерство: навчально-методичний посібник. К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2017. 238 с. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/16040/Melnyk%20I%2c%20Romanova%20N.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

5. Організація праці : навчально-наочний посібник для студентів вищих навчальних закладів / за наук. ред. д.е.н., проф. А.Г. Бабенка. Дніпропетровськ : Дніпр. держ. фін. акад., 2014. 228 с. URL: <http://hdl.handle.net/123456789/2265>

6. Ринок праці: практикум: навч. посіб. для студ. спеціальності 051 «Економіка», спеціалізації «Економіка праці та управління персоналом» / Є.А. Удовицька, Т.В.Павленко, Т.П.Лободзинська; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 68 с. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/968982df-8a42-413c-acd6-5552c843943a/content>

7. Колот А.М., Цимбалюк С.О. Мотивація персоналу: підручник. К.: КНЕУ, 2011. 397 с. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/f5ba6d0f-4a78-46e7-ab9b-05d59f4c6580/content>

8. Колот А.М. Соціалізація відносин у сфері праці в контексті стійкого розвитку: монографія. Київ: КНЕУ, 2010. 348 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/32615123.pdf>

WEB-сайти

1. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

2. Державна служба України з питань праці. URL: <https://dsp.gov.ua>

3. Державна служба зайнятості. URL: <https://www.dcz.gov.ua/>

4. Міністерство соціальної політики України. URL: <http://www.msp.gov.ua>

5. Державна служба статистики України. URL: <http://ukrstat.gov.ua>.

6. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>.

7. Право. Україна. URL: www.legal.com.ua/oqi-bin/rmatrix.ogi/pravo.html.

8. Українське право. URL: www.ukrpravo.com/.

9. International Labour Organization. URL: <https://www.ilo.org>

Періодичні видання

1. Науковий журнал «Демографія та соціальна економіка. URL: https://dse.org.ua/index_ua.html

2. Збірник наукових праць «Соціально-трудова відносина: теорія та практика» URL: <https://ir.kneu.edu.ua/communities/7d04dc68-d161-468c-9519-8f496dbb24e8>

3. Науковий журнал «Адаптивне управління: теорія і практика. Серія Економіка». URL: <https://amtp.org.ua/index.php/journal2>

4. Збірник наукових праць «Центральноукраїнський науковий вісник.

Економічні науки». URL: <https://economics.kntu.kr.ua>

5. Науковий журнал «Український соціум». URL: <https://ukr-socium.org.ua/uk/>

6. Електронне наукове фахове видання «Соціально-економічні проблеми і держава». URL: <https://sepd.tntu.edu.ua/index.php/uk>

7. Електронний фаховий науково-практичний журнал «Інфраструктура ринку». URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/>.

8. Збірник наукових праць «Економічний простір». URL: <http://www.prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/index>.

9. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. URL: <http://bulletin-econom.univ.kiev.ua/ua/>.

10. Науково-практичний журнал «Економіка та держава». URL: <http://www.economy.in.ua/>.